

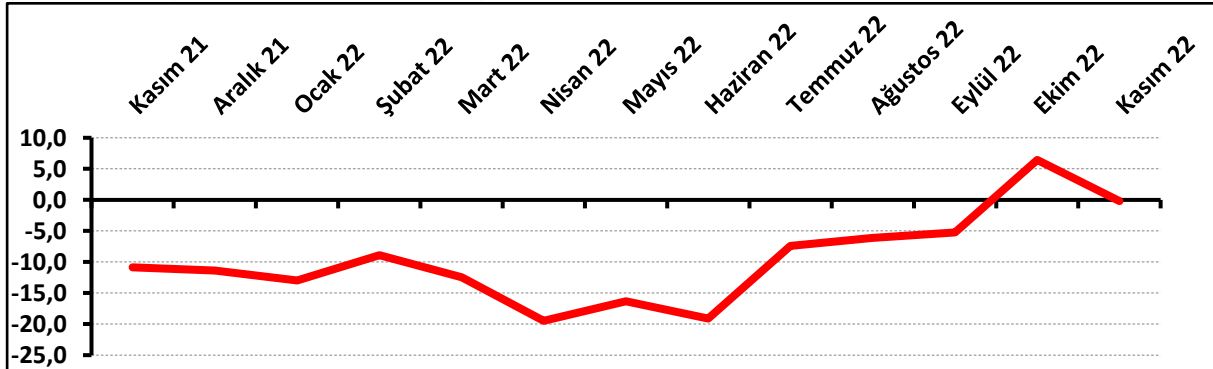
Aralık 2022 | Sayı: 155

İŞLERİNİN İYİLEŞTİĞİNİ BELİRTEN PERAKENDECİLERİN ORANI YÜZDE 10'UN ALTINDA

TEPE, Kasım 2022'de bir önceki aya göre 6,6 puanlık azalış, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 10,6 puanlık artışla -0,2 puan değerini aldı. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun iyileştiğini belirtenlerin oranı Kasım 2022'de yüzde 9,8'e gerilerken, önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 13,5 seviyesinde kaldı. İyileşme beklentileri yeni yıl nedeniyle talebin artma olasılığı ve kampanyalar, online satışlar ve yabancı müşteriler ile gerekçelendirilirken; kötüleşme beklentileri yükselen maliyetler ve satış fiyatlarındaki artış, alım gücünün düşmesi, talebin daralması ve temel ihtiyaçlarda yoğunlaşması ile gerekçelendirildi. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatında artış bekleyen perakendecilerin oranı yüzde 80,5'e geriledi. "Diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)" sektörü Kasım ayında perakende güveni en fazla artan sektör oldu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Kasım ayı perakende güveninde en fazla artış Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görüldü.

Perakende güveni geçen aya göre azalırken, geçen yıla göre arttı

TEPE değeri, -0,2 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 10,6 puan artarken, geçen aya göre 6,6 puan azaldı. TEPE değerinin aylık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu göstergesindeki 16,9 puanlık, önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi göstergesindeki 4,4 puanlık kötüleşme etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 1,5 puanlık değişim endekse olumlu yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Kasım 2021 – Kasım 2022)¹**Tablo-1.** TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2020	-12,2	-16,8	-19,9	-29,5	-17,1	-20,5	-16,7	-15,6	-16,0	-13,5	-11,4	-2,1
2021	-15,1	-18,9	-20,2	-15,8	-19,2	-18,1	-17,6	-17,7	-6,9	-9,4	-10,8	-11,4
2022	-13,0	-8,9	-12,5	-19,5	-16,3	-19,1	-7,4	-6,1	-5,2	6,4	-0,2	

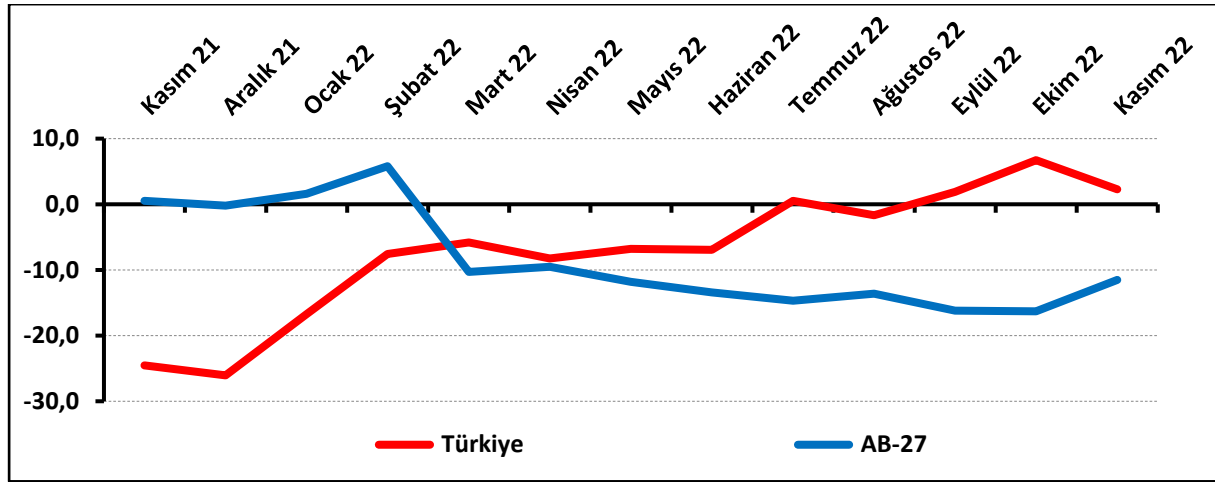
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya kıyasla azalırken, geçen yıla kıyasla arttı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Kasım 2022’de 2,3 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 4,4 azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre 26,8 puan arttı.

Kasım 2022’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 13,5’i önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 19,1’i işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 67,4 oldu. İyileşme beklentileri yeni yıl nedeniyle talebin artma olasılığı ve kampanyalar, online satışlar ve yabancı müşteriler; ; kötüleşme beklentileri ise yükselen maliyetler ve satış fiyatlarındaki artış, alım gücünün düşmesi, talebin daralması ve temel ihtiyaçlarda yoğunlaşması ile gerekçelendirilmiştir.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Kasım 2021 – Kasım 2022)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

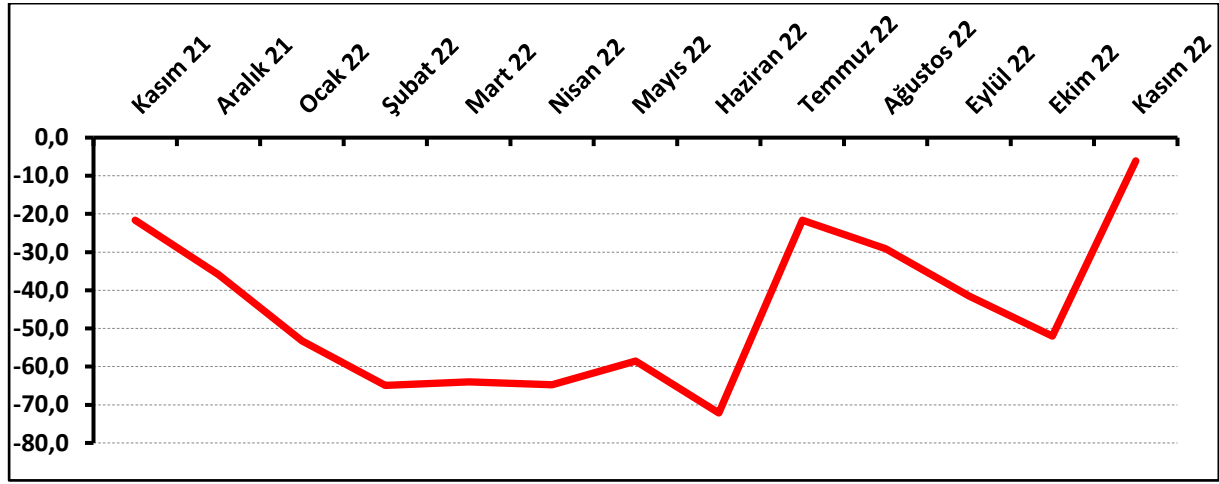
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2020	-0,5	-11,1	-17,7	-40,7	-8,9	-9,3	-11,1	-11,1	-4,4	-1,0	3,7	3,1
2021	-5,8	-9,3	-18,2	-12,7	-10,5	-12,0	-8,9	-11,1	-15,3	-20,1	-24,5	-26,1
2022	-16,8	-7,6	-5,8	-8,3	-6,8	-6,9	0,5	-1,7	1,9	6,7	2,3	

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmeler iyileşti

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Kasım 2022’de -6,1 puan değerini alarak Ekim 2022’ye göre 45,9 puan, Kasım 2021’e göre 15,5 puan arttı.

Kasım 2022’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 11,1’i geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 17,2 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 71,7 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Kasım 2021 – Kasım 2022)

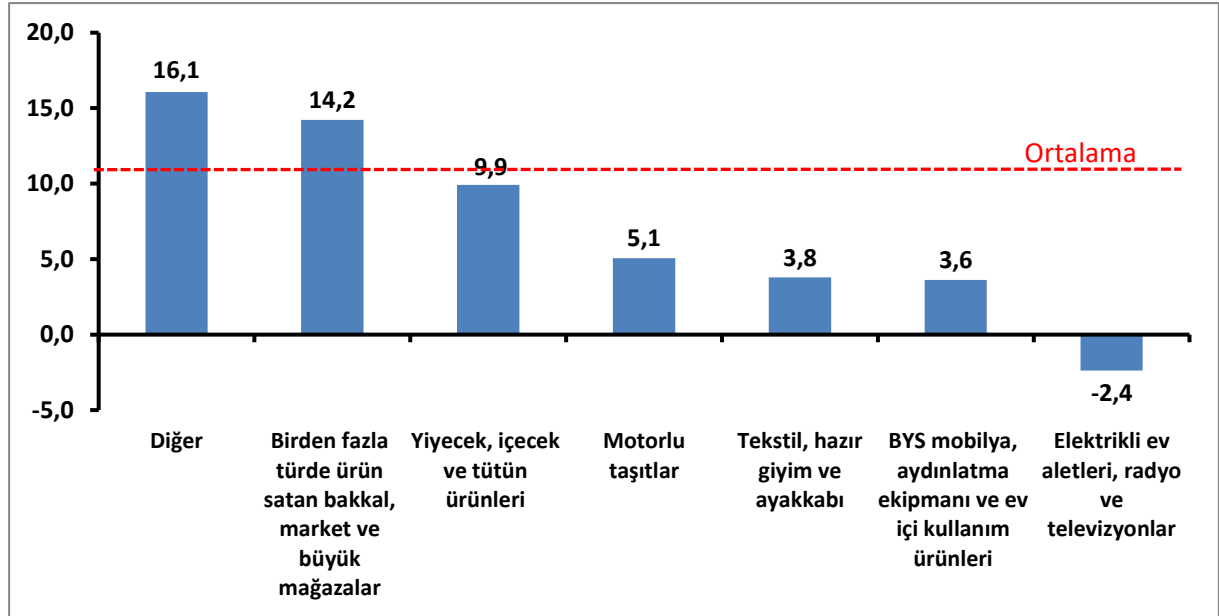
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2020	-40,9	-37,7	-44,4	-63,5	-39,8	-55,5	-39,2	-44,5	-38,8	-38,9	-39,5	-36,6
2021	-44,9	-39,5	-48,0	-41,6	-39,5	-50,1	-42,0	-44,9	-9,4	-13,5	-21,6	-35,9
2022	-53,3	-64,9	-64,0	-64,8	-58,6	-72,1	-21,7	-29,1	-41,5	-52,0	-6,1	

Perakende güveni en fazla “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Kasım 2022’de, geçen yılın aynı dönemine göre “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörlerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “motorlu taşıtlar”, “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektörleri ise ortalamanın altında değer aldı.

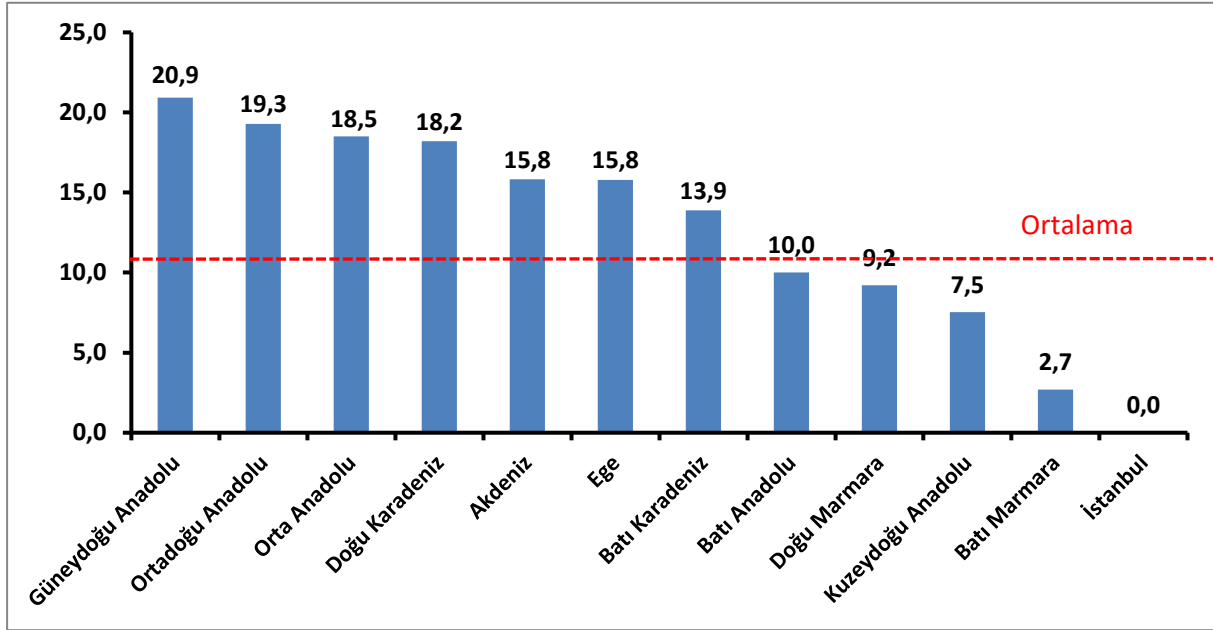
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Kasım 2022’de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en çok Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde arttı

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Kasım 2022'de, Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu, Orta Anadolu, Doğu Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Batı Karadeniz bölgelerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken, Batı Anadolu, Doğu Marmara, Kuzeydoğu Anadolu, Batı Marmara ve İstanbul bölgelerinde ise ortalamasının altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE'nin Kasım 2022'de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendede satış fiyatı beklentisi geçen aya kıyasla azaldı

TEPE anketine soru bazında bakıldığında, Kasım 2022’de, “mevcut stok düzeyi” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Kasım 2021’e kıyasla olumlu yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” ise arttı. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise “geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu” ve “önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Ekim 2022’ye kıyasla olumlu yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” azaldı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 11/2021	Endeks 10/2022	Endeks 11/2022	Bir önceki aya göre değişim 11/2022	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 11/2022
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-35,1	11,4	-5,5	-16,9	29,6
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	27,1	1,2	2,7	1,5	-24,4
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-19,5	-4,5	-0,7	3,8	18,8
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-24,5	6,7	2,3	-4,4	26,8
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-3,0	-25,4	2,1	27,5	5,1
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	65,6	94,0	79,0	-15,0	13,4
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-21,6	-52,0	-6,1	45,9	15,5
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	3,1	1,7	5,9	4,2	2,8

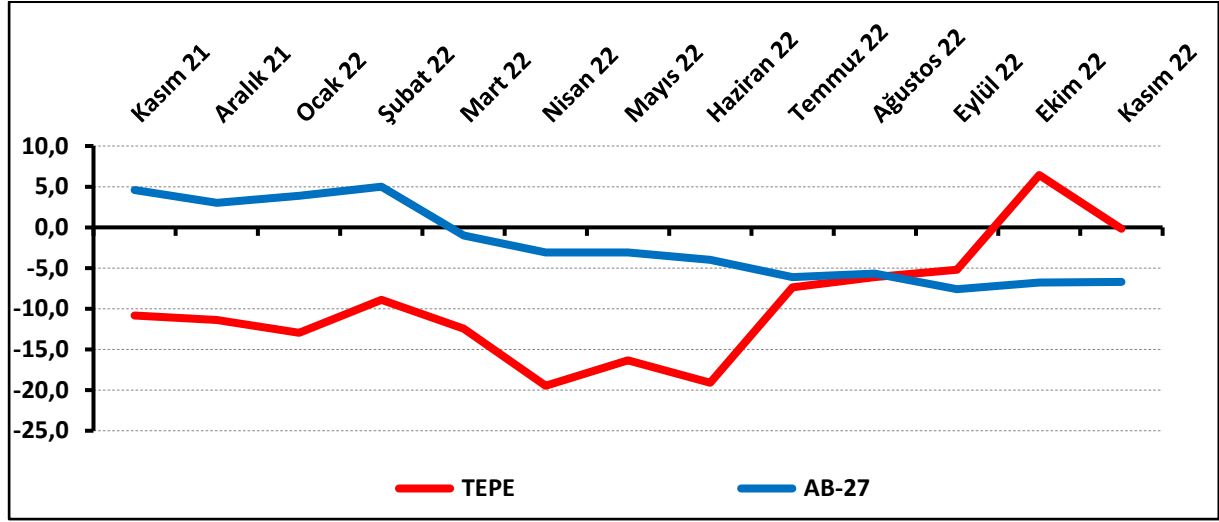
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen yıla kıyasla azaldı

Mart 2022'den bu yana olumsuz görünümü gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Kasım 2022'de de -6,7 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 0,1 puan artış, geçen yılın aynı dönemine göre ise 11,3 puan azalış yönünde oldu. Öte yandan, Ekim 2022'de pozitif değer alan TEPE, Kasım ayında tekrar negatife alana geçti.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Kasım 2021 – Kasım 2022)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2020	2,6	2,0	-6,9	-34,4	-32,7	-19,6	-12,9	-7,9	-4,4	-2,9	-9,8	-8,1
2021	-13,5	-14,4	-8,5	-5,0	-2,0	5,4	6,2	6,3	4,3	4,4	4,6	3,0
2022	3,9	5,0	-1,0	-3,1	-3,1	-4,0	-6,1	-5,7	-7,6	-6,8	-6,7	

Kasım 2022'de perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının üzerinde değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, Kasım ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Slovenya oldu. Slovenya'yı Karadağ ve Bulgaristan takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27'de -11,3 puan, Euro Bölgesi'nde ise -10,4 puan oldu. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış Makedonya Cumhuriyeti'nde yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de 0,1 olurken, Euro Bölgesi'nde değişim yaşanmadı. Türkiye'nin geçen yıla göre perakende güvenindeki değişim AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının üzerinde, geçen aya göre ise altında olduğu görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Kasım 2021 ve Ekim 2022'ye göre)

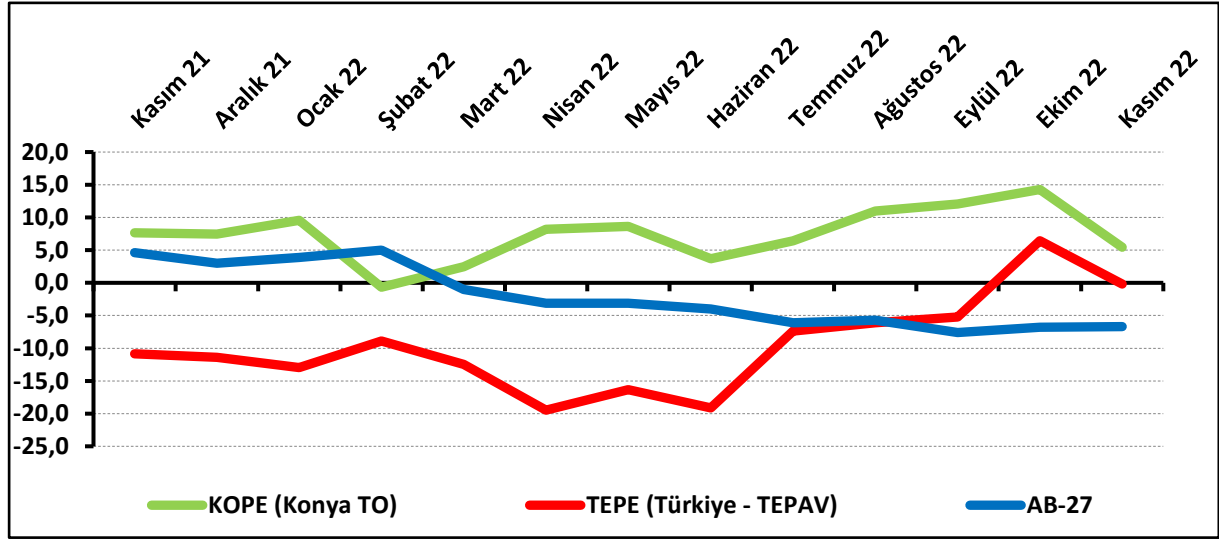
Ülkeler	Kasım 2021'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Ekim 2022'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Slovenya	13,0	3,6
Karadağ	12,5	0,5
Bulgaristan	11,6	5,5
Türkiye	10,6	-6,6
Romanya	9,2	5,5
Letonya	7,9	3,7
Yunanistan	6,0	5,9
İtalya	5,8	2,5
Hollanda	3,5	3,3
Belçika	2,7	1,1
Sırbistan	1,1	1,3
Polonya	-0,3	0,9
Makedonya Cumhuriyeti	-0,8	6,4
Fransa	-2,9	1,4
Portekiz	-3,8	1,7
Slovakya	-3,9	5,9
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	-5,4	-1,6
Arnavutluk	-6,5	2,6
Hırvatistan	-9,2	0,0
Çek Cumhuriyeti	-9,4	-4,6
Euro Bölgesi-19	-10,4	0,0
AB-27	-11,3	0,1
Litvanya	-11,4	1,4
İspanya	-13,7	-2,9
Avusturya	-15,9	4,8
İrlanda	-19,1	-1,4
Macaristan	-20,2	1,9
Estonya	-26,1	0,6
Finlandiya	-26,3	3,2
Malta	-27,6	-25,7
Almanya	-28,0	-0,2
Danimarka	-39,5	-4,8
İsveç	-43,9	3,5

*Sıralama Kasım 2021 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Kasım 2022'de geçen yılın aynı dönemine göre 2,1 puan, bir önceki aya göre ise 8,8 puan azalışla 5,5 puan değerini aldı. KOPE, Kasım ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Kasım 2021 – Kasım 2022)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2020	-5,4	-6,2	-22,3	-28,1	-9,5	-5,5	-1,1	-12,1	-13,8	-15,4	-16,7	-17,7
2021	-11,8	-14,1	-9,7	-6,9	-9,1	0,3	6,5	13,3	21,2	13,1	7,6	7,5
2022	9,6	-0,7	2,5	8,2	8,7	3,7	6,4	11,0	12,0	14,3	5,5	